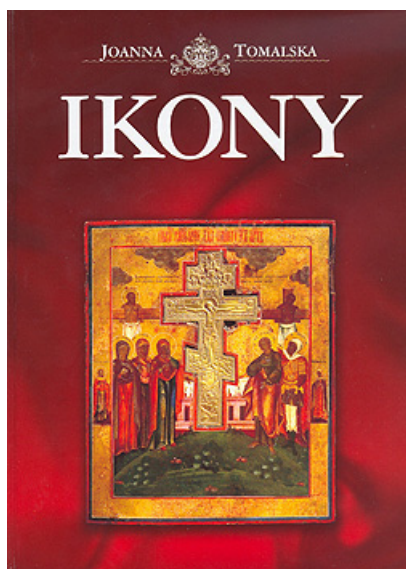

Ikony

„Ikony” Joanna Tomalska, album wydany przez instytut „Kreator”.

Jak sam tytuł wskazuje w albumie prezentowane są najpopularniejsze ikony wraz z opisami. Dokładnie opisana jest historia ich powstawania w naszym regionie. Konsultacji merytorycznych udzielił autorce ks. dr hab. Michał Janocha. Autorka ma nadzieję, że album nie tylko odkryje przed czytelnikami niezwykłą urodę ikon, lecz także przybliży ich nie łatwą do odczytania symbolikę.

Na zespół określony mianem „ikon” składają się zabytki związane z różnymi wyznaniem Kościoła Wschodniego. Położenie geograficzne oraz dzieje Podlasia sprawiły bowiem, że oprócz wyznawców Kościoła Wschodniego są tu również obecni staroobrzędowcy, w minionych zaś wiekach istniała tu też liczna grupa unitów.

Najstarsze znane dziś ikony podlaskie pochodzą z połowy XVI w., lecz największa i najbardziej różnorodna grupa obiektów jest datowana na XVII i XVIII stulecie - tych też jest najwięcej w opisywanym albumie.

Ikona to nie tyle niezwykły obraz, co jeden z najważniejszych obiektów kultu religijnego w Kościele prawosławnym, swego rodzaju pośrednik między wiernymi i Bogiem. O znaczeniu, jakie nadawano ikonom świadczy fakt, iż autorstwo pierwszego portretowego wizerunku Matki Boskiej przypisywano malarzowi i apostołowi - św. Łukaszowi Ewangelście. Źródłem świętości owego wizerunku stało się niezwykle wydarzenie związane z malowaniem: oto rozpoczęty obraz w naturalny, cudowny sposób namalował się sam. Matka Boska pobłogosławiła swój portret, dodając, że Jej błogosławieństwo na zawsze pozostanie z obrazem. W opisanym wydarzeniu zawiera się zatem jedna z przyczyn, dla których w portretowanych wizerunkach nie mogły się pojawiać żadne indywidualne inspiracje malarza kopiującego ikonę.

Interesujący, choć słabo jeszcze rozpoznany jest zespół ikon podlaskich, tworzący bardzo różnorodny materiał zabytkowy. Składają się na niego ikony malowane zgodnie z kanonem sztuki ortodoksyjnej, obrazy przeznaczone dla cerkwi unickich oraz ikony przywiezione z Rosji. Do najciekawszych na Podlasiu należy ikona przedstawiająca św. Mikołaja Cudotwórcę, wyobrażonego w całej postaci, w otoczeniu prostokątnych pól ze scenami z jego życia. Ikony z takim motywem dość często spotyka się w cerkwiach i zbiorach muzealnych Podlasia. Przedstawiony na podlaskiej ikonie świętobliwy biskup jest przyodziany w felonion w typie polistaurionu, w lewej dłoni zaś trzyma zamkniętą księgę.

